

משפחה לא מתכננים

ההריון ששינה את התוכניות, הבן הצעיר שאובחן עם צרכים מיוחדים, הפונדקאיות שנכנסו להריון במקביל והגירושים שהגיעו במפתיע. תכנון משפחה הוא אחד הנושאים הכי מדוברים היום, אלא שלפעמים גם במקרים האלה יש הפתעות

עדי הגין

אפשר להצטמצם. "צריך לבחון הוצאות מיותרות: כפל ביטוחים, עמלות וריביות, התייעלות בתקציב. אם יש במשפחה ילד עם צרכים מיוחדים, אפשר לערוך בדיקת מיצוי זכויות מול כל הגורמים הרלוונטיים. אנשים פחות נוטים לדרוש את הזכויות המגיעות להם". לויין מספרת כי מהניסיון שלהם, חשוב מאוד לדבר על כסף. "לפעמים אנחנו לא מדברים מספיק על הפן הכלכלי וזה מוביל להרבה אי-הסכמות, ויכוחים וחיכוכים. ככל שהתקשורת

פעמונים, שרון לויין, "אבל השיקול הכלכלי הוא לא זה שיקריע אם להגדיל את המשפחה". עם זאת, לדבריה, אפשר להיערך מראש כמעט לכל תרחיש. "אם צפויה הוצאה גדולה, צריך להיערך לזה מראש ולתת לה משקל גדול. לא תמיד ההכנסות מספיקות, ואז נבדוק איך אפשר להגדיל אותן: יותר משמרות בעבודה, פיתוח עסק עצמאי, בקשת העלאה, אפילו התפטרות ומעבר לעבודה מכניסה יותר". הצד השני של המטבע הוא לבחון איך

בימים של חוסר יציבות, אינפלציה ויוקר מחיה שממשיך לעלות, אך טבעי שגם משפחות יתכננו את צעדיהן הפיננסיים וייערכו כראוי לעתיד. אבל כשמדובר באהבה ובהבאת ילדים לעולם, האם אנחנו פועלים באופן יותר רגשי משכלל? בדקנו עם משפחות ועם מומחים אם אפשר בכלל להיערך לבלתי-צפוי, ואיך כדאי לעשות זאת. "כיום יש מודעות גדולה יותר לתכנון משפחה", מסבירה מנהלת ההסברה של ארגון

שעמית (שם בדוי) התחילה להרגיש בחילות ועייפות, היא הבינה מיד למה. רק לפני קצת יותר משנה חוותה את אותן תחושות בדיוק בתחילת ההריון של בתה הבכורה. במשך כמה ימים היא המשיכה להתעלם ולקוות שזה וירוס עיקש, אבל כשבן זוגה, שגיא (שם בדוי), קנה בדיקת הריון אחרי שבוע ולחץ שתיבדק – התוצאה היתה חד-משמעית: הריון שני.

שגיא ועמית אמנם תכננו להביא ילד שני לעולם, אבל הם ביקשו ליצור הפרש של לפחות שנתיים וחצי בין השניים. כעת הם עמדו להיות הורים בשנית רק שנה וארבעה חודשים לאחר לידת הבכורה. "היה לי ברור שלא אעשה הפלה", מדגישה עמית, "כי בכל מקרה רצינו שני ילדים, והייתי כבר בת 38, אבל ככל שההריון התקדם, הבנו עד כמה הוא משנה את התכנונים שלנו".

לדברי שגיא, "קיווינו שהבכורה תלך לגן עירייה לפני שהילד השני ייכנס למסגרת, כדי שלא נצטרך לשלם עבור מסגרות פרטיות לשני ילדים. בנוסף, הוצעה לי מלגת מחקר לכמה חודשים באוניברסיטת הרווארד ותכננו לטוס באותו הקיץ, כשהבכורה עדיין לא זקוקה לכי רטיס, במחשבה שעמית תוכל להסתדר לבד עם ילדה אחת בזמן שנשהה בארה"ב".

בני הזוג חיו אז בדירת 3 חדרים בתל אביב. "החלטנו להישאר בינתיים בדירה ולקוות שניסתדר כל עוד הן קטנות", מספרת עמית. "אמא של שגיא גרה די קרוב אלינו ונעזרנו בה רבות עם הגדולה, אבל כששאלתי אם תוכל לסייע לנו כשאחזור לעבוד – כי לא יכולתי להיעדר הפעם לחצי שנה מהעבודה – היא הודיעה לנו שהיא פוחדת להתמודד עם שני ילדים קטנים ושאוּלֵי עדיף שנמצא מטפלת בתשלום. לא יכיר לתי לכעוס עליה – גם אני חששתי מזה".

חצי שנה לאחר הולדת בתם השנייה עזבו בני הזוג את תל אביב, לטובת העיר שבה גדלה עמית – שם עדיין מתגוררים הוריה והשכיר רות וזלה יותר. לדברי עמית, "ניסינו לייצר לעצמנו כל הזמן ודאות בתוך המשפחה, בעור-לם של אי-ודאות, אבל המציאות טפחה על פנינו והוכיחה לנו שבמשפחה צריך גם ללמוד לקבל דברים לא צפויים".

טלי בריל: "אני לא יודעת אילו טיפולים הבן שלי יצטרך עוד שנה, אילו חידושים או תרופות, מה עוד יסייע להפיק את המקסימום שבו ולהשתלב בחברה. אני מתעוררת בסיוטים בחרדות מהיום שלא נהיה פה. המדינה גם לא מתכננת ומתכללת שום דבר"

טלי ומיקי בריל עם ילדיהם יהונתן (מימין), מיכל ועידו צילום: ששי חורש

פתוחה יותר, כך משתפר אופן קבלת החלטות ווגיות, על אחת כמה וכמה בהורות. זה דורש לעתים ויתורים כואבים, אך ככל שנדבר על זה ונשתף זה את זה – יהיה לנו קל יותר לתכנן”.

“זה משהו שאי אפשר לתכנן בשום צורה”

גם אם מתכננים את מספר הילדים ותזמונם, לא תמיד אפשר להתכונן למה שייגיע אחרי הלידה. תלי בריל, חברה בקואליציית הורים לילדים עם צרכים מיוחדים, חוותה זאת בעצמה, כשהבינה שצער הבית, כיום בן 10, לא מתפתח כמו אחיו הגדולים.

“בגיל שנה וחצי הבנו שמהו לא בסדר. הררי פא טען שאני היסטורית כשביקשתי אבחון התפתחותי ואמר שהוא מתפלא עליי שאני ניוונה מהאינטרנט, כשיש לי כבר שלושה ילדים, אבל אני שמחה שלא הקשבתי לו. עידו הוא ילד על הרצף, אישם באמצע. הוא צריך השגחה כל הזמן. הוא מתפתח מדהים – אבל זה לוקח זמן”.

בריל מעידה כי היא וכן ווגה עבדו, הסכו

והתנהלו כלכלית נכון. “מגיל צעיר היתה לנו הפרשה לפנסיה ודאגנו לביטוחים שיעזרו לנו להתקיים, ואז הכל נטרף. אבל זה משהו שאי אפשר לתכנן בשום צורה. צרכים מיוחדים יכרו לים להתגלות רק אחרי הלידה, אפילו כמה שנים אחרי, לפעמים זו תוצאה של משהו שקרה במהלך החיים, דוגמת תאונה או מחלה. לרוב, אחד ההורים נאלץ לצמצם אחוזי משרה או מפסיק לעבוד. קיבלנו החלטה לפי מי שמרוויח פחות – וזו הייתי אני”.

כשעידו היה פעוט, החליטה המשפחה לעבור דרומה בעקבות הצעת עבודה שקיבלה בריל. “לרוב ההגירה היא הפוכה: אנשים עם ילדים עם צרכים מיוחדים עוברים למרכז כדי לקבל שירותים בסיסיים. עידו הוגדר עם עיכוב התפתחותי לפני שעברנו למצפה רמון, או בדקנו מראש שיש פה את מה שאנחנו צריכים מבחינת חינוך וטיפול. מאוד אהבנו את מצפה רמון, ושקלנו לקנות בית שם, אבל כשעידו עלה לכיתה א' התברר שאין לו מסגרת חינוכית מתאימה. היינו צריכים להחליט אם הוא ייסע שעה וחצי לבאר שבע וחזרה, ולא הסכמתי

שיהיה שלוש שעות על הכביש בכל יום. עברנו לבאר אורה בחבל אילות. עידו התחיל כיתת תקשורת באילת, שנמצאת 20 דקות מאיתנו. אחרי שנתיים הוא עבר לבית הספר האזורי וטוב לו שם. גם המדבר עושה לו טוב”.

מכיוון שאין מספיק אנשי מקצוע בדרום, ההוצאות על טיפולים רפואיים גדולות. “בד” רום אין קלינאית תקשורת שמתמחה במה שע”י דו צריך. קופת החולים מחזירה 75% מהתשלום לקלינאית פרטית בשוטרף פלוס 60. המשמעות היא שנהפכתי לבנק של הקופה”.

כשמדובר בטיפולים מקדמי-התפתחות, טור ענת בריל, ילדים להורים עם נגישות נמוכה למשאבים יישארו מאחור. “20% מהיום שלי הולך על ביורוקרטיה. רק מי שיש לו נגישות, יודע את זכויותיו ויודע לערער כשצריך, מקבל את המגיע לו. עברנו מסכת קשה מול ביטוח לאומי בכל פעם, אבל לא ויתרנו, ובסופו של דבר הערעור – על 1.5 נקודות זיכוי – התקבל. זה נש” מע זניח, אבל המשמעות היא עוד 2,000 שקל בחודש. לא כל ההורים מסוגלים להתמודד עם זה, ומפסידים הרבה כסף שמגיע להם”.

בריל מספרת כי בקואליציית ההורים מרגישים את המצוקה במיוחד, בפניות לסיוע בר-משפט. “אני גם לא יודעת אילו טיפולים הבן שלי יצטרך עוד שנה, אילו חידושים או תרופות, מה עוד יסייע להפיק את המ” קסימום שבו ולהשתלב בחברה. אני מתעוררת בסיוטים בחדרות מהיום שלא נהיה פה. צריך לדאוג לו לצרכים ולמגורים, ואני מבינה שאי אפשר באמת לתכנן את זה. המדינה גם לא מתכננת ומתכללת שום דבר. המספרים עולים והיא נשארה מאחור מבחינת מימון ותקנים”.

התעצמות כלכלית לצד התעצמות נפשית

רוב הווגות שמתחילים לחיות את חייהם יחד לא חושבים על פרידה אפשרית, אבל כשכל כך הרבה ווגות מתגרשים, כדאי להביא בחשבון גם את התסריט הזה. רוני (שם בדוי), 47, הכירה את בעלה כבר בתור נערה, אבל לפני 14 שנה היא הבינה שלא טוב לה. “כמה חודשים לפני כן, עוד הייתי בטוחה שאני ובעלי זה כמו כפפה ליד. אבל באותו הזמן עברתי לעבודה חדשה, שם העריכו אותי מאוד, וזה שי” קף לי עד כמה אני לא מוערכת בבית. הייתי טיפוס מרצה, והוא מאוד אגוצנטרי, אבל רק לאור המחמאות בעבודה, הבנתי עד כמה לא טוב לי איתו”.

החלטה לא היתה פשוטה, כי היו להם שני ילדים קטנים. “היה לי ברור שזה יהיה גיהנום, אבל לא תיארתי עד כמה. מבחינתו יום אחד קמתי והלכתי, אבל אני עברתי תהליך של שינוי. הרגשתי שמשפילים ומקטינים אותי, שאני בכלל, אבל הדחקתי את זה כי ההורים שלי גרושים וניסיתי למנוע את זה מהילדים שלי. התחלתי ללכת לטיפול, ושם הבנתי שאין לי מה להפיש בבית. שיתפתי את בעלי, אבל הוא סירב להקשיב”.

מכיוון שהיו כל כך הרבה שנים יחד, רוני הרגישה שאין לה כלום מלבדו. “כמובן שהוא לא היה חלק מהבית ועסק בעצמו ובקריירה שלו. הוא לא שיתף אותי בפן הכלכלי. רק אמר לי שאני צריכה לעבוד ולהכניס כסף, כי המשכורת שלו לא מספיקה. בזמן הזה הוא התחמק מלגדל את הילדים, כך שלא היו לי זמן ויכולת לפתח את עצמי”.

הנישואים אמנם הסתיימו אחרי פגישה אחת אצל מגשר, ללא גרירת ההסכם בבתי משפט, “אבל נשארתי בלי כלום חוץ מכמה מאות אל” פי שקל. במשך שנתיים ניסיתי להחזיק את הראש מעל המים, לא השתכרתי מספיק

“אף שמאוד אהבתי את תחום ההדרכה, נאלצתי לשנות מסלול למשאבי אנוש, כי ידעתי ששם אוכל להגיע לתפקידים בכירים ולהגדיל משמעותית את המשכורת. הגרוש הותיר אותי כמעט ללא מזונות, ונתן את המינימום – 1,500 שקל לילד. עברתי שני מקומות עבודה, עד שהגעתי לתפקיד סמנכ”לית משאבי אנוש”

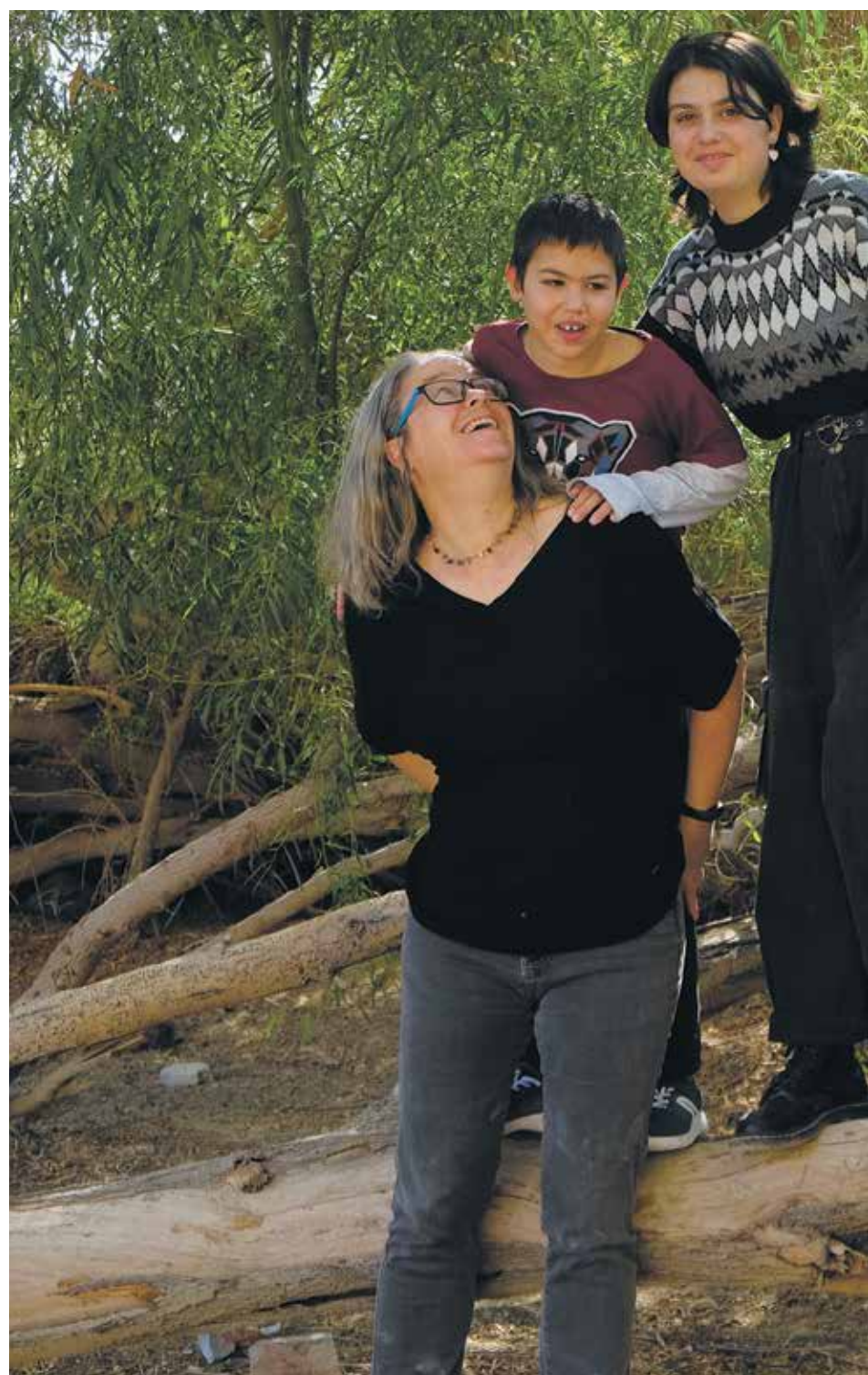
ומצבי הכלכלי היה בכי רע. אבל אחרי משבר עמוק, הבנתי שכדי לצאת מהמצב הזה צריכים לעשות שני תהליכים: התעצמות כלכלית לצד התעצמות נפשית – להבין מי אני ומה אני רוצה, ולאן אני הולכת מכאן”.

רוני קנתה בכסף שקיבלה דירה להשקעה בבאר שבע, והחליטה להישאר עם הילדים בבית שבו גרו ביישוב בדרום הארץ, כדי למנוע מהם טראומת מעבר. במקביל היא השקיעה בקריירה שלה. “נשארתי יותר שעות ביומיים שהגרוש היה עם הילדים. כמו כן, על אף שמאוד אהבתי את תחום ההדרכה, נאלצתי לשנות מסלול למשאבי אנוש, כי ידעתי ששם אוכל להגיע לתפקידים בכירים ולהגדיל משמעותית את המשכורת. הגרוש הותיר אותי כמעט ללא מזון, נתן את המינימום – 1,500 שקל לילד. עברתי שני מקומות עבודה, עד שהגעתי לתפקיד סמנכ”לית משאבי אנוש”.

לימים החליטה רוני שהיא מוכרת את הבית בבאר שבע וקונה לעצמה דירה. “מצאתי פנטהאוז מקבלן ביישוב, ולאחר חודשים ארוכים של תלאות ודחיית מעבר, עברתי אליו לפני ארבע שנים וחצי. אמרתי לבעלת הדירה שלי שאני עוזבת באוגוסט, אבל הבית עוד לא היה מוכן והיא כבר היתה אמורה למכור. בסוף נכנסתי רק באפריל, אחרי חודשים של חוסר ודאות, שבהם חייתי על ארגונים”.

לדברי לוי, “גירושים גוררים עמם השלכות כלכליות מאוד משמעותיות לשני בני הזוג. זה בא לידי ביטוי בכל תחומי החיים, בהם דיו, ארגון וחשבונות נוספים. כמובן שצריך להביא בחשבון מזונות. לא תמיד בני הזוג הפרודים מצליחים לקבל החלטות משרתות, תלוי באופי הפרידה, וזה גורר כמובן הוצאות נוספות כמו עורכי דין”.

עו”ד הללי שומר-שלום, מומחית לניהול כלכלי אסטרטגי והתנהלות כלכלית מיטיבה, פועלת לעודד נשים להרגיש בנוח עם כסף, לייצר ביטחון ולבנות דרך לעצמאות כלכלית. לשיטתה, הכוונה בעצמאות כלכלית היא בין היתר החופש לבחור, גם את חיי היומיום ואת הזוגיות. “את צריכה להיות עם בן הזוג כי אתם חוקים יחד, לא כי את חלשה לכה. זה אומר שאת מנהלת את הכסף שלך – יודעת איפה הוא נמצא בכל זמן נתון, איך הוא עובד בשב” לך, ושאת מדברת על זה בחופשיות. את לא צריכה להיות מיליונרית בשביל עצמאות כלכלית, את צריכה להבין מה את רוצה בחיים ולבנות אסטרטגיה. המשמעות היא להרוויח ולהצמיח את הכסף שאת צריכה כדי להגיע לנקודה שבה את יכולה לקיים את החיים שלך, בלי תלות במעסיקים, בני זוג או אחרים, ואפילו בלי לעבוד”.

גיל (מימין) וניר עובדיה-לייבוויץ. "נתתי לעצמי להיות אבא שבוע, להתרגש ולשמוח, ולאחר מכן חזרתי להיות עורך דין שמטפל בבירוקרטיה" צילום: דוד בכר

גיל עובדיה-לייבוויץ:
"הגמילה המשולשת מחיתולים היתה בהחלט משוכה קשה. בגן חובה הפרדנו ביניהם, כך שהיום לכל אחד יש את החברים ואת הנישה שלו. אבל ימי הולדת הם חוגגים יחד, אז סוגרים אולמות ועורכים הפקה לשלוש כיתות, שהן 90 ילדים. ופתאום הם בני 11, ועסוקים בעניינים שלהם"

"ברגע שנחתנו הודיעו לנו שלפונדקאית שנה שאה ברחמה את התאומים יש פתיחה. כל עוד לא ירדו המים, ביקשנו שתימנע ממאמץ ושה פונדקאית השנייה תאושפו יחד עמה במנוחה וברגע כאותו חדר, ודאגנו שיהיה להן הכל ליי דן ושיפונקו וינחו". הפונדקאית עם התאומים החזיקה מעמד עד השבוע ה-37. "מכיוון שבהודו פונדקאיות היו חייבות ללדת בניתוח קיסרי, כיוונו שהוא ייערך לשתיהן באותו היום. תוך שלושה שבועות מהלידה היינו בארץ עם התי נוקות בעזרת השותף שלי במשרד".

לאחר שנחתנו, התחילו להתרגל לחייהם החדשים. "כל המשפחה גויסה: האחיות שלנו, אמא של בעלי, שני האבות. חווינו יחד את חו פשת לידה. כטיפת חלב היינו מגיעים יחד עם הילדים מאורגנים, מול אמהות טרוטות עי ניים שלא מבינות איך אנחנו מסתדרים כשני גברים. לקראת סוף חופשת הלידה שיכנענו גן לפתוח פעוטון אצלנו בבית".

מוודאים שיהיה חיבור בין הזוג לפונדקאית ומוודאים שיכירו ויחוו נוח".
לטענתה, ההבדל במחיר לא משחק תפקיד משמעותי. "בישראל השירות עולה 220 אלף שקל עם שש החזרות; בגיאורגיה העלות היא כ-170 אלף שקל, אבל היא כוללת רק ניסיון אחד, וכל החזרה נוספת עולה 2,000 דולר. גם שהות בפגייה עולה יותר כסף, בניגוד ליש-ראל. אם העובר נקלט בפעם הראשונה וההריון היה תקין והלידה רגילה – אז גיאורגיה זולה יותר".

אטיאס מדגישה כי כל מה שיכול לקרות בהריון שגרתי יכול להתרחש גם פה. "יכול להיות שהפונדקאית לא תיקלט מהר, יש הפלות, לידה מוקדמת, ניתוח קיסרי. בדרך כלל הפונדקאיות הן נשים צעירות, בריאות, ולדניות, כך שהסיכוי קטן יותר, אבל תמיד יכולה להיות בעיה בהריון או בלידה".

עו"ד גיל עובדיה-לייבוויץ רצה להביא ילדים לעולם באמצעות פונדקאות. אבל בעלו ניר דווקא רצה הורות משותפת. "רציתי לגדל ילד כל הזמן. דיברנו על כך והדיון נגמר תוך יום. יצרנו קשר עם סוכנות פונדקאות ותוך חודש התחלנו את התהליך בהודו".

הם נעזרו בשתי פונדקאיות במקביל וחלקו בביציות שנתרמו מאותה תורמת. ביום שבו התחלנו בני הזוג במהירות בקונטיקט, ארה"ב, הם גילו שיש להם חמישייה. "כבר התחלנו לחפש מכונית מתאימה לשבת שלנו, ואז התפוצץ שק מי שפיר אצל אחת הפונדקאיות ונתרנו עם רביעייה. בהתחלה, כשגילינו שזו חמישייה, הלכנו למסעדה ולא דיברנו ערב שלם מרוב הלם. אחר כך התחלנו לחשוב פרקטית. בהמשך, כשהצטמצמו לשלישייה, רק אחרי שראינו שהכל תקין, נשמנו לרווחה. נתתי לעצמי להיות אבא שבוע, להתרגש ולשמוח, ולאחר מכן חזרתי להיות עורך דין שמטפל בבירוקרטיה".

כמה שבועות לפני המועד טסו בני הזוג להודו, ותיכננו לטייל קצת עד ללידות הצפויות.

או לפני שמגיעים לנקודה הזו, כדאי להתמודד עם נושא הפיננסים ולהקדים תרופה למכה. כסף הוא לגמרי עולם של נשים. זה מיטיב איתנו בכל מערכת יחסים, ויעזור לנו להתמודד דד לבד במקרה הצורך".

מחמישייה לרביעייה לשלישייה

מה קורה כשתהליך הבאת ילדים לא מתרחש באופן טבעי, והזוגות נוקטים לעזרת המדע, או פונדקאית? לדברי עדה אטיאס, שמנהלת את המרכז להורות באמצעות פונדקאות יחד עם שר תפתה מינה יולורי, "כשאישה צריכה להיעזר בפונדקאית, זו לרוב החלטה קשה מאוד, מכיוון שקשה להודות שהיא לא יכולה להיות בהריון, אבל כשהביציות הן גנטית שלה, זה לרוב הופך את ההחלטה ליותר קלה. כשאישה לא יכולה להשתמש בביציות שלה, בדרך כלל יש מעבר לתרומת ביצית יחד עם זרע של בן הזוג או תר. אם יש בעצם שלוש נשים בתמונה – אמא, פונדקאית ותורמת".

לפני שנים ספורות אישר החוק גם לנשים יחידניות לקבל שירותי פונדקאות, אבל הוא מחייב קשר גנטי בין האישה לבין התינוק, והביציות חייבות להיות מתחת לגיל 43. שר הבי ריאות היוצא ניצן הורוביץ העביר צו, שכנראה יבוטל בממשלה המתגבשת, המאפשר גם לזוגות חד-מיניים או לגבר בודד להשתמש בשירותי פונדקאות.

"אנשים שפונים לחו"ל רוצים תהליך מהיר יותר", מסבירה אטיאס. "בישראל נדרשת כשנה למצוא פונדקאית ולאשר את ההליך בוועדה. בגיאורגיה התהליך אורך ארבעה חודשים בלבד. בנוסף, יש אנשים שמעדיפים את הריחוק מהפונדקאית. מצד שני יש את אלה שהקרבה נותנת להם ביטחון, והם מעוניינים להגיע לבדיקות ולהיות בקשר עם היולדת. כשזה נעשה בישראל, אנחנו

ניהול כלכלי של נשים בתוך זוגיות מתגלה כהכרחי במקרים של גירושין או מוות. "אין לנו פריווילגיה להשאיר את המודעות הפיננסית בידיים של מישהו אחר, במיוחד כשהתפקידים בחברה הם עדיין מגדריים. למשל, אם האישה השקיעה יותר בבית, בגידול הילדים, בניהול משק הבית, גם אם היא לא הרוויחה אותו הדבר, היא תרמה למשפחה בדיוק באותה המידה ואף יותר. אבל כשנפרדים אף אחד לא סופר את השנים שהיא השקיעה בבית. הוא נשאר עם הקריירה – והיא חוזרת לנקודת האפס".

לטענתה, התלות הזו היא תוצאה של ההסללה החברתית שאנחנו עוברות כנשים מילדור. תנו. "אנחנו פוחדות מהעולם הפיננסי, כי אנחנו שומעות ללא הרף שזה עולם של גברים ואנחנו פחות טובות במספרים. אבל אישה לא יכולה לתת למישהו אחר, גם בן זוג, לנהל את הכספים וליישון בשקט. לפי מחקרים, נושאים כלכליים הם אחת הסיבות הרווחות לגירושין,

עו"ד הללי שומר-שלום:
"נשים פוחדות מהעולם הפיננסי, כי אנחנו שומעות שזה עולם של גברים. אבל אישה לא יכולה לתת למישהו אחר לנהל את הכספים. לפי מחקרים, נושאים כלכליים הם אחת הסיבות הרווחות לגירושין, אז לפני שמגיעים לנקודה הזו, כדאי להתמודד עם הפיננסים"

► כל גיל הביא את האתגר הייחודי שלו. "הגמילה המשולשת מחיתולים היתה בהחלט משוכה קשה. בגן חובה הפרדנו ביניהם, כך שהיום לכל אחד יש את החברים ואת הנישה שלו. אבל ימי הולדת הם חוגגים יחד, או סוגי רים אולמות ועורכים הפקה לשלוש כיתות, שהן 90 ילדים. ופתאום הם בני 11, ועסוקים בעניינים שלהם".

אצל בני הזוג אוהד איתן-נורי ורועי אמויאל נערך דיון דומה. "אני רצייתי הורות משותפת", מספר איתן-נורי. "כשהבנו כמה פונדקאות כרו כה מבחינה רגשית, שהיולדת וההריון וכל התהליך נמצאים רחוק מאיתנו ושאינן שום הבטחה שזה יקרה, החלטנו שלנו תנאים יותר הורות משותפת. זה גם סוג הורות שמאפשר קצת יותר מרחב נשימה. זה להיות אבא 24/7, אבל פיזית אתה נמצא רק חצי מהזמן. זה הופך את ההורות להרבה יותר משמעותית וחיונית מבחינת. תמיד יש הורה רעב ומתגעגע בשעה. אין את העייפות הגדולה שמגיעה עם ההורות".

היום מגדלים בני הזוג, יחד עם שותפתם להורות גל הראל, שני ילדים: רנה בן ה-7 וריי בת ה-5. "גל בכלל היתה אמורה להביא ילד עם החבר הכי טוב שלי", מסביר איתן-נורי. "אבל זה לא צלח. הכרנו אותה בתזמון מושלם עם הרצון שלנו להיות הורים. כעבור חודשיים היינו כבר לאחר חתימת חוזה וטיפול ראשון, ולפני שעברה שנה גל כבר היתה בהריון עם רנה".

לאחר הילד הראשון הבין איתן-נורי שמי שמרוויח מההורות המשותפת הם הילדים. "מיהרתי לחקור את התחום ולבדוק למה לא כולם עושים חוזה הורות משותפת, למה הם לא מתכננים עד כמה שאפשר לפני שרצים

ומתחננים. עם חוזה הורות משותפת היו מס' טובכים פחות גרושים ופחות הורים אומללים".

כך נולד אורו הורות משותפת, מרכז מידע וליוי מקצועי. "אני מגשר במקצועי. צירפנו לצוות פסיכולוגיות, עובדת סוציאלית, יועצת פדגוגית, עורך דין, וחקרנו איך אפשר לחבר בין אנשים. מתוך ההבנה שזה יכול לקום וליפול רק על תקשורת רגשית, עבדנו על מודל שבו מה שחשוב הוא חיבור עמוק, הכנת הצדדים, ויהיו הקושי של האחר".

איתן-נורי סבור שאחד המכשולים הבולטים בהורות משותפת הוא הקושי של גברים לראות

אוהד איתן-נורי: "יכול להיות שבחווה נרשם שתגורו בתל אביב לעד, אבל אז פרצה הקורונה, האבא פוטר מעבודתו בהיי טק והמצב הכלכלי שלו השתנה. הוא מציע לעבור לעיר אחרת ופורצת מלחמת עולם. הורות משותפת היא כמו גירושים שנקבעו מראש, רק בלי משקעים שנוצרים בין בני זוג לשעבר"

את הצד של הנשים. "אף שהם אמורים להתחלק צי-חצי בכל ההיבטים, קשה לגברים להיבין בין שאישה מרוויחה פחות, שהלידה תפגע ביכולות ההשתכרות שלה ושחופשת לידה היא לא באמת חופשה. אם, למשל, כתבתם בחוזה שהלידה הראשון אצל האבא יתרחש בגיל ארבעה חודשים, קשה לגברים לתפוס שלפעמים האמא תתקשה להיפרד ותצטרך עוד חודש. מניסיון, אי-אפשר לתכנן את הלידה הראשון הזה, לא משנה כמה נתאם ונחליט".

מנגד, הוא טוען, אצל נשים הפער שהכי קשה לגשר עליו מתרחש בחצי השנה הראשונה, שבה הילד אצל האמא כמעט באופן בלעדי. "בהורות משותפת יש אבות נוכחים, שהיו רוצים למלא את תפקידם, ועל הפער הזה צריך לגשר. לאישה שהיתה רגילה לגור לבד, ובטח לאחר לידה, לפעמים מאוד קשה להתמודד עם העובדה שגבר פלש לה לדירה, אבל גם האב רוצה להיות נוכח בחיי התינוק".

גם בהמשך הדרך יכולות להתגלע מחלוקות לא מתוכננות. "יכול להיות שבחווה נרשם שתגורו בתל אביב לעד. אבל אז פרצה הקורונה, האבא פוטר מעבודתו בהיי טק והמצב הכלכלי שלו השתנה. הוא מציע לעבור לעיר אחרת ופורצת מלחמת עולם. אני מאמין שטיפול משפחתי תמיד עוזר לתחזוק המשפחה וההורות, ולראות את הצד השני בכל החלטה: להציג אחי דות בכל בית לגבי מה מרשים ומה לא, לקבוע יחד סדר יום. הורות משותפת היא כמו גירושים שנקבעו מראש, רק בלי משקעים שנוצרים בין בני זוג לשעבר".

איתן-נורי מציין כי אצלם אין מחלוקות גדולות. "הנשואים הכי קריטיים, כמו חינוך, דת,

בריאות, כספים, הסדרי ראייה, בטוחים ונסגרו מראש. זה נותן לי הרבה שקט. בתקופות סגרי הקורונה, למשל, עברנו להסדרי ראייה של 50%-50% במקום 40%-60%, כי הבנו שאחרת גל תתמוטט לגמרי. מאז חזרנו למה שכתוב בחוזה, כי אנחנו מאמינים שזה הסידור הנכון".

כשיש גם זוג בתמונה, פרידה היא נושא שצריך להיות מובא בחשבון. "צריך לערוך הסכם מים במקרה של פרידה. יש אפשרות לחלוקת המשמורת בין שלושה, או לעשות נסטינג (מצב שבו הילדים גרים באותו הבית וההורים מתחלפים; ע"ה). אבל בשום אופן לא למחוק אף אחד מההורים, ולא להוציא אף ילד מהחיים. היו אצלנו זוגות שתוך כדי התהליך הבינו שזה לא הולך להיות הליך פשוט עבורם, למשל ההבנה שרק אחד מהם הולך להיות האב הבילוגי. המי שפחות מסביב לפעמים לוקחות את זה קשה וזה מכניס הרבה מתח. זוגות רבים מבינים גם במה לך הייעוץ שהיכולת שלהם להכניס מישהי לחיים שלהם היא אפסית".

"זאת הכנה טובה להורות"

יש גם נשים רבות שמעדיפות לא להכניס מישהו נוסף לחייהן. לדברי ענת לוינסקי, מאמנת אישית שמלווה נשים בשימור פוריות ובאימהות יחידנית ואמא יחידנית לילדה בת 4, "תכנון משפחה במסלול של יחידנות זה מין חצי אוקסימורון: מצד אחד, חשוב לתכנן ולקבוע את אחריות. יש ערך לתכנון גם ברמת הפרט וגם ברמה הכלכלית. מצד שני, אין לדעת אם בכלל וכמה זמן זה ייקח. זה מסע של חוסר ודאות גדול".

אוהד איתן-נורי (מימין) ובן זוגו רועי אמויאל, יחד עם שותפתם להורות גל הראל וילדיהם ריי ורנה. "בהורות משותפת יש אבות נוכחים" צילום: תהל אזולאי

מיה חסקל עם התאומים אמה ופלג. "יש פה משהו נוכח שבחרתי בו, אבל אני יודעת שלא על הכל יש לי שליטה. זו התמודדות תמידית" צילום: רמי שלוש

שזה קיים".
בשבוע 29 חשה חסקל צירים והובהלה לבית החולים עם פתיחה. "היה ניסיון מוצלח לעצור את הלידה ואושפזתי לשבוע וחצי. יומיים-שלושה לאחר השחרור היתה לי ירידת מים ובשבוע 31 כבר לא עצרו שום דבר ואז הגיעו לעולם אמה ופלג. הם שהו חודש וחצי בפגייה. אחרי שחזרנו הביתה גילינו שלשניהם יש ריפלוקס וקשיי יניקה, אז הם קיבלו טיפול תרופתי מגיל צעיר. הכל דרש יותר סבלנות והיו להם בעיות התפתחות ועיכובים שאופייניים לפגים. ראינו יותר מדי רופאים בחודשים הראשונים.

"מגיל שנה המצב התחיל להתייצב, וכבר התחלנו לראות את הפירות של התהליך הסייפי של ליווי ההתפתחות. הם יצאו למסגרות ואני חזרתי לעבודה. בכל השנה הזו גם ההיבטים הווגיים לא היו פשוטים: לא היינו מסונכרנים בינינו, ולקינוח גם הגיעה הקורונה. נדבקתי והייתי חולה קשה ולא יכולתי להיות לידם, וגם לא יכולנו להכניס מישהו הביתה שסייע, ואז גם הוא חלה, וגם אני הייתי חלשה. לא יכולנו להיעזר באנשי שים, לייצר סדר יום בריא, לצאת לטייל קצת מחוץ לבית".
היחסים הווגיים לא החזיקו מעמד, וכשאמה ופלג היו בני שנתיים עזבה חסקל את תל אביב ועברה לטבעון, ללא בן הזוג. "זכיתי בדירה במסגרת מחיר למשתכן וזו היתה הזדמנות לעבור, ובנוסף האמנתי שפה יהיה זול יותר ויהיה לי קל יותר לכלכל אותנו, אבל בינתיים זה לא מוכיח את עצמו. לפחות מס' פטמבר הם בגן עירוני, אף שצהרון עולה 1,100 שקל בחודש לכל אחד.

"אני כל הזמן בוחנת מה צריך לעשות כדי שתהיה בינינו מערכת יחסים טובה, ואיך אפשר לשפר את המשפחתיות שלנו. המחיר בהחזרת שני עובדים הוא שזה יכול להצליח, מפני שקשה מאוד להיות אם יחידנית לשני ניים. יש פה משהו נוכח שבחרתי בו, אבל אני יודעת שלא על הכל יש לי שליטה. זו התמודדות תמידית".

מיה חסקל: "מגיל שנה המצב התחיל להתייצב וכבר התחלנו לראות את הפירות של ליווי ההתפתחות. הם יצאו למסגרות ואני חזרתי לעבודה. בכל השנה הזו גם ההיבטים הווגיים לא היו פשוטים: לא היינו מסונכרנים בינינו, ולקינוח גם הגיעה הקורונה"

הוצאות יקר לתקופה ארוכה. כך זה היה במשך חמש שנים שלמות".
בשלב הזה החליטה חסקל שמספיק לה. "מכיוון שאני מכירה את שירותי הרווחה, בדיקתי את האפשרות לקחת ילד אומנה. עברתי ריאיונות, אבחונים וקורס. כבר היה אמור להגיע אליי ילד בן 3.5, אבל בשיחות עם בני משפחה ומשפחת אומנה, הם הפצירו בי למצוא את כל האפשרויות לילד משלי לפני כן. גם בן הזוג שלי או הציע שאפנה לתרומת ביצית, וביקש לבחון אם ההורות מתאימה לו.
"הייתי מאוד סקפטית, אבל התחלתי לחקור את האפשרות של תרומת ביציות מאוקראינה. מצאתי מכון שעושה את כל התהליך ורכשתי דיל לארבעה שבועות, אבל הודעתי לסביבה הקרובה שאחרי שני ניסיונות אני חוזרת לאפשרות האומנה. בן הזוג ואני החלטנו על החזרת שני עובדים, בניגוד להמלצת הרופאים, ונקלטתי כבר בסבב הראשון עם שניהם".
למרות ההתרגשות העצומה מס' ביב, חסקל היתה מאוד זהירה. "פזיות הרגשתי לא טוב, ומבחינתי לא היתה סיבה לשמוח עדיין. משבוע שמיני, כשהיה דופק ותחושה ששניהם יציבים ונוחים, התחלתי להכיר בכך

בסביבות גיל 35 החליטה מיה חסקל, 44, עובדת סוציאלית במקצועה, להביא ילדים לבדה. "לא הייתי בוגיות אן, והאמנתי שצריך להפריד בין הורות לוווגיות. התחלתי את הניסיונות בהורות משותפת. בדקתי באתרים ייעודיים, הלכתי לקבוצות היכרות ולהרצאות בנושא, ולבסוף היכרתי גיי תל-אביבי חמוד. היינו בקשר חמישה חודשים. התחלנו כבר תהליך של בדיקות רפואיות ואפילו היינו אצל עורך דין, אבל בסוף זה לא התאים. הוא למשל לא היה מוכן לשקול לעזוב את תל אביב בשביל הילדים ואני כן חשתי בתי בכיוון, והתגלעו עוד מחלוקות שהיה קשה מדי לגשר עליהן".

חסקל התלבטה אם לנסות להכיר מישהו חדש, או לצאת לדרך של יחידנות, והחליטה להרות לבדה. "לאחר התלבטות ובדיקה, החלתי ללכת לקנות תרומת זרע מאיכילוב והתחלתי בניסיונות הורעה, בהתחלה ללא הורמונים. היה ניסיון אחד או שניים שהצליחו ונפלו. אחרי ארבעה חמישה ניסיונות, החלטנו לעצור ולבדוק למה זה לא מצליח. אחרי צילום רחם, הבנו שיש שחלה אחת שלא עובדת וכי דאי לעשות הפריה חוץ-גופית.

"תהליך הורקת ההורמונים גם היה ארוך ומפרך, במיוחד עם הפחד שלי ממחטים, וגם כלכלית הוא הכביד עליי. אבל גיליתי שיש קבוצה של הורמונים למסירה ונעזרתי בה. זה היה תהליך לא קל נפשית וכלכלית כאחד. ההורמונים משפיעים על מצב הרוח, קשה להיראות בכוונה, וקשה להתקדם. גם הסבבים היו קשים: את יכולה להיות בדרך החזרה, ובדרך מתקשרים לכושר שבמהלך הלידה העוברים לא שרדו. הייתי צריכה גם לחשוב באיזו תדירות אני רוצה לבצע סבבים, וכמה זמן לתת לגוף לנוח. הרגשתי שפן ניסויים של עצמי לאורך התקופה".

פרט להורמונים, מפרטת חסקל, "גם תרום זרע עולה הרבה כסף, את מפסידה הרבה ימי עבודה, על אחת כמה וכמה אם את עזימאית ואין לך ימי מחלה. ויש גם טיפול משלים: דיבור, טיפול נפשי, תזונאית. יש פה סל

לדבריה, הבחירה באימהות יחידנית מגיעה לרוב בשלב מאוחר יותר בחיים, לרוב לקראת סוף שנות ה-30. "אז הפוריות היא כבר לא עניין טריוויאלי. זה בהחלט מסע נפשי כבד, אבל גם כלכלי – ההורמונים, רופא פרטי לעיתים, פחות זמינות בעבודה ופגיעה בקריירה".
לטענת לוינסקי, נשים רבות בוחרות בהורות יחידנית, מכיוון שזה משרר אותן מהצורך לחכות. "זה נותן את התחושה ששיתית את התהליך הרגשי והגיע הזמן להיכנס להריון. אבל אז הן פוגשות רופאים ויש טיפולים מטלטלים, גילויים מפתיעים, בחירת זרע. פתאום אני צריכה לחשוב מי איתי בתהליך, את מי אני משתפת ותמיד יש חשש להמשך: איך אסתדר עם תינוק לבד? קשה מאוד להתכונן לחיים שאחרי הלידה. לא משנה כמה ניערך מראש, ברוב המקרים זה יהיה הלם גדול – גם אם נבנה לעצמנו מערכת תמיכה חזקה.

"עם זאת, אחת מהמתנות של הבחירה בהורות יחידנית, שמפגישה אותנו עם טיפולים ועם הרופאים, זו הבחירה המודעת לעשות את זה והחכימה לרצון הזה. אלה ילדים שמגיעים אחרי השקעה גדולה מאוד של אנרגיה, זמן וכסף. זה שוק, אבל זה מהווה הכנה טובה להורות".

שרון לוי: "לא תמיד ההכנסות מספיקות, ואז נבדוק איך אפשר להגדיל אותן: יותר משמרות בעבודה, פיתוח עסק עצמאי, בקשת העלאה, אפילו התפטרות ומעבר לעבודה מכניסה יותר. צריך לבחון הוצאות מיותרות: כפל ביטוחים, עמלות וריביות, התייעלות בתקציב"